

**Rapport fra Kultur- og Fritidsudvalgets studietur
til Krakow
12. – 15. maj 2013**

23-05-2013

Sagsnr.
2012-115784

Dokumentnr.
2013-396743

Sagsbehandler
Lise Kingo Hansen

Deltagere

Fra Kultur- og Fritidsudvalget

Pia Allerslev
Allan Ahmad
Birthe Skaarup
Leslie Arentoft
Muhammad Aslam
Neil Stenbæk Bloem

Afbud

Simon Strange (arbejde), Taner Yilmaz (arbejde), Peter Thiele (arbejde), Marialise Rømer (arbejde), Susanne Møller (sygdom)

Embedsmænd fra Kultur- og Fritidsforvaltningen

Direktør Carsten Haurum
Direktør Olga Brüniche-Olsen,
Sekretariatschef Merete Evers Dewilde
Direktør for Københavns Museum Jette Sandahl

Studieturens program omfattede møder med repræsentanter fra Krakows Rådhus og besøg på en række kulturinstitutioner.

**Sekretariat &
Kommunikation**

Rådhuset
1599 København V

E-mail
liking@kff.kk.dk

EAN nummer
5798009780515

www.kk.dk

Søndag den 12. maj 2013

Krakows historiske centrum

Kultur- og Fritidsudvalget blev vist rundt i Krakows historiske centrum af dr. Michal Wisniewski. Turen havde særlig fokus på byens ældre historie og byudvikling.

Krakow har helt op til 2. verdenskrig været et væsentlig kulturelt center i Centraleuropa. Under krigen undgik Krakow store bombardementer, og byens historiske centrum er meget velbevaret. I 1978 blev Krakows middelalderby, som en af de første 10 steder, sat på UNESCO's liste over verdens kulturarv.

Under det kommunistiske styre blev Krakow voldsomt industrialiseret og forureningen satte sine tydelige spor i den historiske bydel, hvor mange bygninger var i stærkt forfald og sandstensudsmykningerne kraftigt nedbrudt på grund af syreregn. Med udnævnelsen fra UNESCO blev der sendt et kraftigt signal om at sikre byens kulturarv.

Siden udnævnelsen er der sket en gennemgribende renovering af det historiske centrum. Der er i dag kun 1.000 indbyggere tilbage i den gamle middelalderby mod tidligere 20.000 indbyggere. Det historiske centrum er i dag primært restauranter, museer, butikker og kontorer.

Der blev i forbindelse med at byen kom på UNESCOs liste dannet store fonde til renovering. Der er fortsat i dag en pulje på 10 mio. euro årligt til renovering.

Byen har endvidere de seneste år modtaget store midler fra EU's udviklingsfonde til genopretning.

Jagiello Universitetet og Collegium Maius

Dr. Michal Wisniewski fortalte om universitetet, der blev grundlagt i 1364, over 100 år før Københavns Universitet. Collegium Maius er universitets ældste bygning fra 1400-tallet. Det rummer i dag over 40.000 studerende og rangerer som Polens bedste.

Der er omkring 250.000 studerende i Krakow ud af byens 750.000 indbyggere. Det påvirker i høj grad byens kultur- og fritidsliv.

Wawel Hill

Dr. Michal Wisniewski viste rundt på Wawel Hill, hvor Wawel slottet og Krakow's katedral ligger. Wawel-slottet hvor polske konger residerede i 500 år, er symbol på den polske stat og nation.

Slottet har gennem historien haft mange anvendelser og er blevet bygget om af flere omgange. Senest under 2. verdenskrig, hvor den tyske besættelsesmagt installerede hovedkontoret for "General Governmentet" på slottet.

Mandag den 13. maj 2013

Møde med viceborgmester Magdalena Sroka fra Krakow Rådhus

Kultur- og Fritidsudvalget mødtes med viceborgmester Magdalena Sroka.

Mødets formål:

- At udveksle erfaringer på kultur- og fritidsområdet.
- Særligt i forhold til byplanlægning, events, turisme og fritidsfaciliteter

Magdalena Sroka redegjorde på mødet for byens kultur- og fritidspolitik.

Byen ligner i størrelse på mange måder København, og en række af de satsninger, som er valgt, kan paralleliseres til København.

Som led i genopretningen af Krakow, har kulturen spillet en væsentlig rolle, og byen satser i dag massivt på kulturturisme. Krakow var i år 2000 Europæisk Kulturhovedstad, og sammen med udnævnelsen som kulturel verdensarv fra UNESCO, har det været med til at give byen en kulturel blåstempling.

Krakow satser på festivaler og har samlet 20 store festivaler i et festivalkontor, som driver byens festivaler sammen med institutioner og NGO'er. Bystyret giver festivalkontoret en samlet 3-årig bevilling, og festivalkontoret fordeler midlerne blandt de enkelte festivaler.

Krakow har en filmfond og en filmkommission med en kapital på 500.000 euro årligt. Hertil kommer fri support fra byen i form af vejafspærringer, brandsikring m.v.

I relation til filmfonden har byen to filmfestivaler; "Independent Movie festival" som uddeler en årlig instruktørpris. Til uddeling af prisen er nedsat en international jury. I år deltog for første gang en polsk film i konkurrencen og vandt.

Herudover har Krakow en særlig "Filmmusik"-festival, hvor filmmusikken opføres live af byens symfoniorkester ved store filmforevisninger. Det er en meget spektakulær festival, og det kræver store ressourcer at opføre de store liveforevisninger. Filmene skal specialproduceres til opførelsen, og der skal indhentes særlige rettigheder. Der satses på visning af store Hollywoodproduktioner. Tidligere har "Ringenes Herre" været opført.

Herudover har byen en række festivaler, blandt andet flere klassiske musikfestivaler, Contemporary Art, litteratur m.v. Byen satser på at skabe nogle stærke brands.

Kendetegnene for festivalerne er, at mange af dem foregår i byrummet, og man søger at skabe mange arrangementer med gratis adgang.

Byen har som København en ICORN aftale for forfulgte forfattere. Som en kuriositet kan nævnes at byen har huset en forfatter fra Norge. Forfatteren var oprindelig fra Rusland, men har boet det meste af livet i Norge. Han var blevet sendt ud af Norge på grund af manglende opholdstilladelse.

Byen har endvidere et "Artist in Residens" program, hvor der tilbydes forfattere en måneds ophold i Krakow. Endvidere huser byen et nationalt "Artist in Residens" program.

Byen har historisk mange kulturelle institutioner. Og de seneste årtier har primært været brugt til at genoprette disse. I de seneste 10 år har byen dog satset på at bygge helt nye institutioner. Blandt de væsentligste kan nævnes:

- Market Square Underground Museum
- Schindlers Factory
- Ny Arena
- Małopolske Ogród of Art

Møde med Dorota Grzywacz-Kmieć fra Małopolska Ogród of Art

Kultur- og Fritidsudvalget mødte Dorota Grzywacz-Kmieć, fra den nye kulturinstitution "Małoposke Ogród of art". Stedet er et helt nybygget kulturcenter i centrum af byen. Centret indeholder både teater, cafe, bibliotek og workshoprum.

Besøg på International Cultural Center og møde med vicedirektør Agata Wąsowska-Pawlik Oplæg ved Dr. Michał Wiśniewski om Krakows byhistorie og udvikling

International Cultural Center fokuserer bl.a. på den samlede arv fra den europæiske civilisation, Centraleuropas multikultur, dialog mellem kulturer og samfund, bevarelse af historiske steder, kulturelle politikker, fænomenet en historisk by samt oprindelsen og udviklingen af moderne kunst.

Dr. Michał Wiśniewski opsummerede på mødet Krakow's historiske udvikling frem til i dag.

Krakow har på trods af sin sydlige placering været Hansestad. Byen har traditionelt haft store forekomster af salt, limestone og kobber. Det har ført til et rigt handelsliv i byen, hvilket kan ses af de arkæologiske udgravninger på Market Square Underground Museum.

I det 14. og 15. århundrede var der stor økonomisk vækst i byen. Allerede i 1500-tallet var befolkningen i Krakow på 250.000 indbyggere.

Frem til 1795 var Krakow en del af det Polsk-Littauriske rige. Og Bydelen Karzimirz blev jødisk centrum i Østeuropa. Efter 1795 blev Krakow en del af Østrig-Ungarn, og kulturlivet blomstrede i denne periode.

Op til 2. verdenskrig var 25% af byens befolkning jøder.

I 1990 efter kommunismens fald, var Krakow de første i Polen til at privatisere virksomheder og ejendomme. Det er en af grundene til byens vækst i de efterfølgende år.

Det har dog været meget svært at privatisere ejendommene i det jødiske kvarter, da der fortsat er usikkerhed om ejendomsretten, som følge af jødeudryddelsen under krigen. Under kommunismen var kvarteret meget nedslidt men er i dag blomstret op med mange cafeer og stort kulturliv. Kvarteret er i dag en stor turistattraktion.

Krakow har i dag 8,8 mio. turister årligt. I 1990 var tallet kun 1,2 mio. årligt. Englændere er en meget stor gruppe, men særligt antallet af russere er stigende. Byen har både mange "fest" turister, men også en stor religiøs turisme.

Op til finanskrisen i 2008 har der været store udenlandske opkøb af ejendomme i byen. Det har skabt konflikt mellem bystyret og de udenlandske investorer. Blandt andet har der været en stor konflikt omkring reklamer på husene. Efter opgør med bystyret er det i dag kun tilladt at have reklamer på husene under bygningsrenovering.

Møde med Michal Nezabitowski, direktør for Krakows historiske bymuseum.

Besøg på det nye museum Market Square Underground Museum

Market Square Underground Museum er det mest moderne museum i Polen, hvor historien om Krakows fortid præsenteres med anvendelse af højteknologiske løsninger. Museet, der åbnede i 2010, ligger skjult næsten 4 meter under jorden med en fascinerende arkæologisk park, hvor hemmelighederne fra det middelalderlige Krakow kan udforskes.

Mødets formål:

- At udveksle erfaringer i forhold til lignende udgravningsarbejde og det nye bymuseum i København.

På museet går man under pladsen igennem de originale udgravninger. Byen er siden middelalderen vokset med 2,5 meter i højden. Store dele af den originale by har derfor været bevaret under jorden.

Tirsdag den 14. maj 2013

Besøg og rundvisning i bydelen Nowa Huta opført i 1949

Dr. Michal Wisniewski viste rundt i bydelen Nowa Huta, som er en stor arbejderby centreret omkring det store Sendzimir stålværk, tidligere Leninværket. Området er efter den økonomiske krise i 1980'erne og kommunismens fald, ved at blomstre op igen. Stålværket er fortsat i drift og producerer samme mængder som tidligere. Der er dog sket en gennemgribende effektivisering – med stor vægt på en miljømæssig renovering af produktionen – og værket beskæftiger i dag 4.000 mand mod 40.000 under det kommunistiske styre.

Besøgets formål:

- Bydelen er interessant i forhold til byudvikling og omdannelse af byområder, som fx København NV.

Hele bydelen er et af de største og mest gennemførte eksempler på "socialistisk realisme" i sin opbygning.

Fra at være etableret som kommunistisk mønster bydel, udviklede området sig op gennem 80'erne til at være hjemsted for nogle af de største sammenstød mellem det kommunistiske styre og fagbevægelsen Solidaritet.

Lejlighederne i bydelen er i dag udstykket i ejer- og andelsboliger, og der er voksende interesse for udvikling af området.

Besøg og rundvisning på Com-Com Zone Sport Centre

Kultur- og Fritidsudvalget blev vist rundt af Artur Śliwa, direktøren for udviklingscentret. Centret har et stort samarbejde med NGO'er, og er et godt eksempel på, hvordan integrationen mellem økonomiske og iværksættende enheder kan se ud.

Besøgets formål:

- at drøfte erfaringer omkring partnerskab mellem tre sektorer: det offentlige, det private og iværksættere.

Besøg og rundvisning på Sport Arena Krakow (Krakows svar på Copenhagen Arena)

Sport Arena Krakow er en multifunktionel sports- og underholdningshal. Byggeriet startede officielt i maj 2011 og forventes afsluttet i oktober 2013. Halkapaciteten forventes at være omkring 15.000 tilskuere (ved koncerter omkring 18.000), og dermed den største af sin art i Polen.

Kultur- og Fritidsudvalget blev vist rundt af bestyrelsesformand Anna Betlej-Spała, der fortalte om byggeriet.

Besøgets formål:

- Drøftelse af udfordringer ved store multifunktionelle byggerier.

Til sammenligning har Copenhagen Arena en størrelse på op til 35.000 etagemeter. Kapaciteten er op til 12.500 tilskuere til store sportsbegivenheder. Til musikarrangementer og lignende arrangementer op til 15.000 siddende og stående tilskuere.

Byggeriet forventes at koste 397 mio. polske zloty. Byggeriet er finansieret med 20% offentlige midler og 80% banklån. Arenaens vartegn bliver en 14 meter lang LED-skærm på ydersiden, hvor begivenheder inde i arenaen kan ses live på ydersiden.

Det er estimeret, at der skal være 60 begivenheder årligt, for at driften løber rundt.

Besøg på Jagiellonian Library New Wing og møde med Vicedirektør Jacek Paryka

Kultur- og Fritidsudvalget blev vist rundt af vicedirektør Jacek Paryka, der fortalte om Jagiellonian Bibliotek. Stedet huser millioner af bøger og tidsskrifter, uvurderlige samlinger af håndskrifter, tidlige trykte bøger, nogle fra før år 1501, kort og atlas, grafik, musikpartiturer osv. Den nye fløj har fordoblet bygningens gulvareal med omkring 150.000 kvadratmeter.

Mødets formål:

- At drøfte håndtering af arkivproblematikken

Besøg og møde med direktøren fra Cracovia Stadium

Cracovia er den ældste aktive fodboldklub i Polen(1906) og har hjemmebane på Cracovia Stadium. Dette stadium har plads til 10.000 tilskuere og blev bygget i 1906.

Kultur- og Fritidsudvalget blev vist rundt af direktør for marketing og PR Dariusz Guzik, der fortalte om erfaringerne med at ombygge det til et moderne stadium.

Byggeriet af det ny stadion blev gennemført på under et år. Byen havde i første omgang planer om et stort stadionbyggeri, som kunne rumme både Cracovia og byens storhold Wisla Krakow. På grund af fan-uroligheder de to klubber imellem, blev de planer dog droppet.

Besøget formål:

- At høre om erfaringer med at ombygge et stadium.

Besøg på Schindlers Factory

Kultur- og Fritidsudvalget blev vist rundt på Schindlers Factory af dr. Michal Wisniewski. Museet viser bl.a. historien om Oskar Schindler og skæbnen for den jødiske arbejdsstyrke. Desuden rummer museet historien om før-krigs Krakow, den tyske invasion i 1939 samt Krakow som hovedstad i Polen under den nazistiske besættelse m.v.

Museet har 250.000 besøgende årligt, og har skabt en stor interesse for 2. verdenskrig i befolkningen.

Såvel som i Warszawa byggede nazisterne under krigen en stor jødisk ghetto i Krakow. Og med udryddelseslejren Auschwitz tæt på byen, døde en stor del af Krakows jøder under krigen. Det kommunistiske styre havde ikke interesse for jødernes historie og Holocaust, og denne del af byens historie er først for alvor kommet frem efter 1990.

Regnskab

Flybilletter: 35.057 kr.

Afbestillingsforsikring: 2.217 kr.

Hotel: 45.010 kr.

Transport: 6.072 kr.

Gaver: 1.180 kr.

Guidebistand i Krakow: 15.147 kr.

Bespisning: 15.613 kr.

Diverse: 535 kr.

I alt: 120.831 kr.

Hotel- og flyudgifter for Simon Strange og Taner Yilmaz indregnet, da det på grund af sent afbud, ikke har været muligt at få refunderet.

Flyudgifter for Marialise Rømer og Peter Thiele er indregnet, da det på grund af sent afbud, ikke har været muligt at få refunderet.

Udgifter for Susanne Møller ikke indregnet, da de på grund af sygdom refunderes af Europæiske rejseforsikring.